

Rapport 2009:23

ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING

ÖJEBYN

Förundersökning i form av schaktövervakning inom Raä 225, Öjebyns kyrkstad. Fastighet Kyrkovallen 1:1, Piteå socken och kommun, Västerbottens län, Norrbottens län

Norrbottens museum

Mirjam Jonsson

Dnr 538-2008
Lst dnr 431-14909-08

RAPPORT

Tekniska uppgifter

Län:	Norrbottn
Landskap:	Västerbotten
Kommun:	Piteå
Socken:	Piteå
Fornlämning nr:	Raä 225
Fornlämning typ:	Stadslager
Fastighet:	Kyrkovallen 1:1
Ek. karta:	Ekonomiska kartan 24L 2c Öjebyn
Länsstyrelsens (beslut) dnr:	431-14909-08
Norrbottns museum dnr:	538-2008
Uppdragsgivare/finansär:	Länsstyrelsen i Norrbottens län och Riksantikvarieämbetet
Typ av uppdrag:	Förundersökning i form av schaktövervakning
Fältarbetsledare:	Mirjam Jonsson
Fältpersonal:	Frida Palmbo
Rapportansvarig:	Mirjam Jonsson
Underkonsulter:	Mecad – inmätning av schakt
Fältarbetstid	29 juni – 2 juli 2009 64 arbetstimmar för 2 arkeologer
Rapporttid:	32 arbetstimmar för 1 arkeolog
Fyndhantering:	-
<i>Koordinater:</i>	Inom koordinaterna x 7260915 / y 1760044, x 7260915 / y 1760053, 7260943 / y 1760057 och x 7260955 / y 1760044 ligger undersökningsschaktet som är inmätt med Trimble R8 GNSS Nätverks-RTK rikets nät, RT 90 2,5 gon V
Höjd över havet:	5-10 m ö h
Undersökt yta:	Ca 54 m ²
Analys:	-
Datering:	1800-1900-tal, utifrån omrörda kulturlager och fyndmaterial
Fynd:	-
Foto:	Digitala, Nbm Acc nr 2009:52:01-37, bilaga 4
Ritningar:	2 digitala planritning, bilaga 2 och 3
Dokumentationsmaterial:	Samtliga originalhandlingar, anteckningar, ritningar och digitala fotografier förvaras i Norrbottens museums arkiv. Foto Acc nr 2009:52:01-37 bilaga 4
Digital programvara:	Microsoft Office (XP), ArcView 9.3, PhotoShop Elements 4, Adobe Acrobat Reader 8

Foto på framsida: Frida och liten grävmaskin på 0,9 ton. Acc nr 2009:52:05, © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson

Innehållsförteckning

Tekniska uppgifter	1
Innehållsförteckning	2
Inledning	3
Sammanfattning	3
Syfte.....	3
Inriktning	3
Generella frågeställningar	3
Ambitionsnivå	3
Områdets förutsättningar	4
Topografi och kulturlandskap	4
Historik	4
Tidigare undersökningar	4
Undersökningens utgångspunkter	5
Arbetsplanen i korthet	6
Metod	6
Fynd och provtagning.....	6
Undersökningens utförande	6
Avvikelser från arbetsplanen.....	6
Metod	7
Resultat	7
Dräneringsschakt	7
Djupschakt 1	9
Djupschakt 2	9
Djupschakt 3	10
Djupschakt 4	10
Djupschakt 5	11
Djupschakt 6	11
Djupschakt 7	12
Djupschakt 8	12
Djupschakt 9	13
Djupschakt 10	13
Djupschakt 11	13
Djupschakt 12	13
Djupschakt 13	14
Djupschakt 14	15
Djupschakt 15	15
Djupschakt 16	16
Vetenskaplig tolkning	16
Vidare undersökningar	17
Utvärdering	17
Referenser	18
Bilagor	19

Inledning

Norrbottnens museum utförde under perioden 29/6-2/7 2009 en arkeologisk förundersökning i form av schaktövervakning i Öjebyns kyrkstad, Raä 225, Piteå socken och kommun. Arbetet utfördes efter beslut från Länsstyrelsen i Norrbottens län (1st dnr 431-14909-08).

Förundersökningen föranleddes av att Kyrkstugeägarnas intresseförening planerade utföra dräneringsåtgärder inom fornlämningen som ett led i bevarandearbetet. Utöver dikessänkning skulle även grundstenar under tre kyrkstugor justeras. Schaktövervakningen utfördes av Mirjam Jonsson och Frida Palmbo, Norrbottens museum.

Sammanfattning

Vid förundersökningen påträffades endast recenta fyllningslager, omrörda kulturlager samt spår efter stabilisering av marken vid uppsättande av kyrkstugorna. Det senaste visade sig bl.a. som virke lagda en bit under vissa av de nuvarande grundstenarna. Virke påträffades även i schaktet vid Affärsgatan, något som skulle kunna utgöra en del av vägfyllningen. Lagren bedöms ha tillkommit tidigast under 1800-tal.

Syfte

Det huvudsakliga syftet med förundersökningen var att ta reda på fornlämningens utbredning, omfattning, sammansättning och karaktär inom det angivna undersökningsområdet och fastställa hur fornlämningen skulle påverkas av det planerade arbetsföretaget. Övervakningen syftade också till att ta fram ett tillfredsställande underlag för prövning av tillstånd till ingrepp och för att bedöma behovet av särskild undersökning/slutundersökning. Utifrån dessa syften var de huvudsakliga målgrupperna Länsstyrelsen, olika myndigheter samt exploatören.

Inriktning

Generella frågeställningar

Förväntat kunskapspotential bedömdes vara begränsade med anledning av att ingreppet i fornlämningen var ringa till sin omfattning. Schaktövervakningar av detta slag kan dock ändå ge en möjlighet att öka kunskaperna om Öjebyns kyrkstad. Information om bebyggelsens utbredning och faser över tid är begränsad för kyrkstaden och därmed är alla möjligheter till undersökning värdefulla. I forskningsöversikten *Arkeologi i Norrbotten* (1998: 52f) anges vilka kunskapsluckor som finns för medeltida Norrbotten. Här efterfrågas kunskaper om lokalisering av medeltida gårdslägen med avseende på gårdsstrukturer, regionala skillnader och hur långt tillbaka platser har varit bebodda. Den ökade handeln och dess betydelse för områdena, kontaktnät och handelsvägar bör studeras, bl.a. genom ytterligare studier av de äldsta marknadsplatserna. Dessutom bör den tidigaste kyrkobyggnadshistorien klargöras genom studier av äldre murverk och dendrodatering av trä. Undersökningar vid kyrkmurar eller medeltida bogårdsmurar i sökan efter förekomst av skelett under rivnings- och byggnadslager är också angelägna. Kunskap om byggnadskonstruktioner i kust och inland behövs för att försöka spåra medeltida byggnader.

Ambitionsnivå

Ambitionsnivån var anpassad efter förundersökningens omfattning som begränsades till exploateringsschaktens utbredning. Om intakta kulturlager och/eller anläggningar av "högre betydelsevärde" påträffades skulle arbetet stoppas för samråd med Länsstyrelsen. Möjligheterna att erhålla ett tolkningsbart material inom ramarna för den aktuella undersökningen är utifrån erfarenhet begränsade. Eventuella konstruktioner kunde vara svårtolkade inom schaktens gränser medan insamlande av fynd och prover från intakta kulturlager möjligen kunde ge information om tidigare aktiviteter på platsen. För att underlätta framtida hand-

läggning skulle även fyndtomma schakt dokumenteras och resultatet från undersökningen skulle jämföras med tidigare undersökningar inom fornlämningen.

Områdets förutsättningar

Topografi och kulturlandskap

Undersökningsområdet är beläget inom Raä 225, Öjebyns kyrkstad, ca 3,5 km från Piteälvens mynning och ca 3 km NV om Piteå stad (bilaga 1). Fornlämningsområdet ligger i V delen av samhället Öjebyn invid den uppgrundade Svensbyfjärden. Kyrkan i Öjebyn uppfördes troligtvis på 1400-talet och dess föregångare låg uppströms Piteälven vid den sk. Gamla Kyrkbyn. När landhöjningen grundade upp detta område flyttades kyrkplatsen till nuvarande läge i Öjebyn. Idag består terrängen av flack till svagt kuperad moränmark/älvsediment och ligger på 5-10 m ö h. Vegetationen kring fornlämningsområdet utgörs av uppodlad mark samt modern bebyggelse och kyrkstugor.

Historik

Man brukar härleda Öjebyns historia från 1408 eftersom häradshövdingen i "Norra Boten", Peder Djeken, då donerade en del av sin jordegendom till prästbordsjord i Öjebyn (Lundholm 1978: 16). Exakt när kyrkan är byggd går inte att säga, men enligt gamla källor lär det före 1811 ha stått en inskription på kyrkans östra gavel med orden "På 1400-talet är Kyrkian thenna bygd" (Cederlund 1951: 57). Kyrkan i Öjebyn uppfördes alltså troligtvis under 1400-talet (Cederlund 1951: 56ff; Lindgren 2000a: 1; Lundholm 1978: 20ff) och bruket av kyrkstugor vid densamma är nog lika gammalt som kyrkan själv även om detta hittills inte kunnat bevisas. Det enda vi hittills känner till om de äldre kyrkstugorna är att de flyttades i samband med att handelsstaden skulle anläggas vid kyrkovalLEN i Öjebyn 1621 (Lindgren 1997). De flesta kyrkstugor som står på platsen idag uppfördes/flyttades dit troligtvis under 1800-talet men någon enstaka stuga eller arkitektonisk detalj kan vara äldre (Lövren 1997).

Tidigare undersökningar

Ett antal arkeologiska undersökningar har utförts i Öjebyns kyrkstad som medfört att fornlämningsområdet har utvidgats. Tidigare fanns endast kaptensbostället (Raä 348) och en husgrund (Raä 345), men numera benämns hela fornlämningsområdet Raä 225. Vid undersökningar 1968-1970 påträffades en husgrund som troligtvis härrör från kaptensbostället Margretelund. Bostaden uppfördes under 1600-talets slut mellan kyrkan och hamnen. Den andra större undersökningen utfördes 1990 i kvarteret Gästgivaren där kulturlager påträffades inom hela undersökningsområdet. Tre bebyggelsefaser kunde urskiljas i påträffade husgrunder. Den första fasen daterades till 1460-1640 e.Kr. Den andra fasen representeras av tre husgrunder som är yngre än 1690 e.Kr. och dessa återfinns på en karta från 1804. Den tredje fasen är yngre än 1804 och utgörs av tre husgrunder. Några mindre undersökningar har utförts på bl.a. Borgaregatan, Arnemarksgatan och Kyrkogårdsgatan, där kulturlager från den tredje fasen påträffades (Jakobsson & Lindgren 2006: 3f).

Tidigare undersökningar i Öjebyns kyrkstad (bilaga 2):

- 1986 utfördes en provundersökning (Nbm dnr 604/88) ca 100 m N om det aktuella undersökningsområdet. I schakten påträffades raseringsmaterial i form av tegel, trävirke, takpapp, fönsterglas, ev grundstenar, timmerstycken och porslin. Lagren daterades utifrån raseringsmaterialet till 1800-tal. (Wallerström 1986)
- Vid en förundersökning 1990 (Nbm dnr 424/92), ca 20 m N och NÖ om det aktuella undersökningsområdet påträffades 9 anläggningar varav 8 husgrunder. De äldsta anläggningarna gav en C14-datering till 1500-tal och de yngre anläggningarna daterades utifrån 1804 års karta där de saknades och därför härleddes till 1800-1900-tal. Fyndmaterialet utgjordes bl.a. av kritpipor, rödgods BII, fajans, glas, slagg, ben och läderbitar. (Peterson 1992)

- 1997 utfördes en undersökning (Nbm dnr 1997/0704) ca 80 m S och ca 160 m SV om det aktuella undersökningsområdet. I det närmaste området som också ligger strax SV om kyrkan, påträffades källargrunder med kopparmynt från 1630- och 1640-talet samt en husgrund med kopparmynt från mitten av 1700-talet. Bland fynden fanns också kritpipor och keramikskärvor. Man bedömde att husgrunden tillhör kaptensbostället Margretelund, vilket finns nämnt i skriftliga källor. I det andra området som ligger Ö om kyrkan påträffades källargrunder och fynd som bestod av keramik, glas, kritpipor, tegel, kol, porslin och benmaterial. Delar av materialet var försmält, framför allt glasmaterialet, vilket ledde till hypotesen att man påträffat spår efter den stora stadsbranden 1666. (Wallerström 1997)
- 1998 utfördes en förundersökning (Nbm dnr 1998/0738) ca 120 m Ö om undersökningsområdet. Vid undersökningen påträffades endast äldre markyta samt omört fyllnadsmaterial. (Lindgren 2000b)
- 1998 utfördes en förundersökning (Nbm dnr 1998/0739) ca 120 m ÖNÖ om aktuellt undersökningsområde. Vid undersökningen påträffades kulturlager innehållande tegel, trä, kritpipor, sot och kol. Den troligaste dateringen bedömdes vara 1800-tal. (Lindgren 2000c)
- 1998 utfördes en förundersökning (Nbm dnr 1998/0712) ca 60 m SV om det aktuella undersökningsområdet. Undersökningen uppvisade kulturlager bestående av mörk jord med inslag av krossat tegel och trärester. En nedgrävning som tolkades vara en avfallsgrop påträffades också. I gropen hittades tjärpapp och därför ansågs den tidigaste dateringen vara mitten på 1800-tal, eftersom det var då tjärpapp började användas. (Lindgren 2000a)
- Vid kyrkstugan som ligger direkt S om det aktuella undersökningsområdet, utfördes 2005 en förundersökning (Nbm dnr 344-2005) som uppvisade matjord och fyllningslager med sot, tegel och 1900-talsporslin. (Jakobsson & Lindgren 2006)
- 2008 utfördes omfattande schaktövervakningar i kyrkstaden (Nbm dnr 83-2007). Schakt drogs på innergården vid det aktuella undersökningsområdet och mot N, samt på motsatt sida om Affärsgatan ca 30 m V om det aktuella undersökningsområdet. Schaktet på innergården uppvisade dubbla omrörda kulturlager innehållande träflis, tegel, buteljglas, kritpipor, sot, kol, fajans och rödgods. Schaktets förlängning mot N och schakten V om Affärsgatan uppvisade liknande lager och fynd. Utifrån fynd och lagrens karaktär bedömdes dateringen ligga under 1800-1900-tal, med undantag från några fynd som kan vara äldre men inte ligger i sin ursprungliga kontext. (Jonsson 2008)
- 2009 utfördes en schaktövervakning (Nbm dnr 179-2009) i anslutning till det aktuella undersökningsschaktets N del. Vid övervakningen påträffades omrörda kulturlager i form av raseringsmassor samt ett brandlager som torde vara recent eftersom en telefonledning av bly ligger i lagret. (Jonsson 2009a)
- 2009 utfördes en schaktövervakning (Nbm dnr 170-2009) med anledning av fjärrvärmedragningar i Öjebyn. De övervakade schakten ligger ca 50-160 m Ö och NÖ om det aktuella undersökningsområdet. Schakten innehöll recent fyllnadsmaterial förutom det närmast liggande schaktet (Gästgivaregatan 3), där omrörda kulturlager påträffades. De omrörda kulturlagren kan ha skapats när nuvarande byggnad uppfördes i mitten av 1800-talet. (Jonsson 2009b)

Undersökningens utgångspunkter

Arbetet utgick ifrån Norrbottens museums arbetsplan (Nbm dnr 538-2008, daterad 2009-03-03), utifrån vilken länsstyrelsen baserat sitt beslut (Lst dnr 431-14909-08).

Arbetsplanen i korthet

Metod

Förundersökningen begränsas till de ytor som tas i anspråk för exploateringen, dvs exploateringsschakten samt schakt för plintar som ska grävas invid de aktuella kyrkstugorna. Samtliga schakt ska grävas med maskin eller med spade vid behov. Alla schakten ska grävas ner till opåverkad mark och nivå från markyta till opåverkad mark ska anges. Förundersökningen ska ske som en schaktkontroll där arkeologerna övervakar schaktningarna i fält. Om kulturlager och/eller anläggningar framkommer ska dessa rensas fram för hand och dokumenteras i ord och bild. Intakta kulturlager ska beskrivas i ord och bild samt ritas i profil. Påträffas omrörda kulturlager och/eller fyllnadsmassor ska beskrivning av profil och/eller enkel skiss utföras, så det framgår vilken mäktighet de olika lagren har. Schakten ska ritas i plan och koordinatsättas. Prover från säkra kontexter samlas in om de bedöms hjälpa till att ge svar på de generella frågorna för kyrkstadens historia. Fynd som påträffas i intakta kulturlager och bär relevans samlas in, samt fynd i omrörda kulturlager och som bedöms bidra till tolkning av lagren eller av området i stort. Påträffas intakta kulturlager och/eller anläggningar av "högre betydelsevärde" stoppas arbetet för samråd med Länsstyrelsen.

Fynd och provtagning

Utifrån erfarenhet av schaktkontroller i Öjebyns kyrkstad förväntas fynd i form av keramik, tegel, gals, spik, fajans, ben etc att påträffas. Massmaterial som t.ex. glas, tegel, ben och spik från intakta kulturlager kommer inte att samlas in i sin helhet. Istället kommer en bedömning att göras ute i fält, som resulterar i att ett urval av dessa fynd samlas in om de anses bära relevans för tolkning av lager. Inga fynd från omrörda lager kommer att samlas in såvida de inte är av uppenbar hög ålder eller är av ovanlig art och kan ha betydelse för tolkningar av kyrkstaden i stort. Metallföremål samlas endast in om de kan förvaras och konserveras på ett sätt som förhindrar nedbrytning. Fynd som inte samlas in kommer att beskrivas och relateras till schakt, lager eller profil.

Provtagning kommer enbart att samlas in från intakta kulturlager och provtagning för C14-analys ska enbart ske i säkra kontexter. Valet av vilka prover som ska skickas iväg på analys kommer att ske efter fältarbetets slut, för att prioritera de mest angelägna proverna.

Undersökningens utförande

Avvikelser från arbetsplanen

Det planerade bytet av grundstenar visade sig vara en lång process då hantering av varje grundsten var tidskrävande pga av nödvändiga kringgångar. Varje sten skulle avlägsnas och ny bas skulle sedan gjutas och torka, innan grundstenen åter kunde placeras under kyrkstugan. Samtidigt krävdes omfattande arbete för uppstöttning av kyrkstugorna och för att undvika att väggarna skadades. För att få alla grundstenar i samma höjd, skulle det även vara nödvändigt att justera dem efterhand de byttes, samt omjustera dem vid behov. Eftersom justering av grundstenar därför förväntades ta mycket längre tid än den arkeologiska schaktkontrollens beräknade tid, beslutades i samråd med entreprenör och Länsstyrelsen att hela kontrollen skulle ske före justeringen av grundstenar startade. Pga risk för underminering kunde därför inte marken vid och under alla grundstenar kontrolleras, något som var beskrivet i arbetsplanen. Samtidigt som dräneringsschakt grävdes gjordes därför ingrävningar mot så många grundstenar som möjligt, och där risken för underminering var mindre. I arbetsplanen anges att alla schakt skulle grävas ner till opåverkad mark. Detta var inte möjligt eftersom schaktet löpte mycket nära kyrkstugornas väggar och grundstenar, vilka riskerade att undermineras om schaktet grävdes för djupt. Efter samråd med Länsstyrelsen beslutades att schakten skulle grävas så djup som säkerheten tillät, men att djupschakt skulle tas upp med jämna mellanrum där det ansågs säkert. Eftersom enbart omrörda kulturlager påträffades, gjordes inga profilritningar. Istället fotograferades djupschaktens profiler samt beskrevs i ord. Vid schaktkontrollen tillvaratogs inga fynd eftersom inga fyndbärande intakta kulturlager påträffades. Inga fynd tillvaratogs heller från de omrörda kulturlagren ef-

tersom de betraktades som massmaterial. Inga prover togs i schakten då inga intakta kultur-lager och/eller anläggningar hittades. Det beräknade priset för uppdraget kommer att bli lägre eftersom kostnader för konservering, fyndhantering och analyser utgår.

Metod

Som planerat ägde förundersökningen/schaktkontroller rum den 29 juli – 2 juli 2009. Arbetet utfördes enligt Länsstyrelsen beslut, utöver de ändringar som beslutades i samråd med Länsstyrelsen (se Avvikelser från arbetsplanen ovan). Arbetet genomfördes så att arkeologerna följde med under maskinschaktningen och övervakade arbetet. Planen var att exploateringsschaktet skulle grävas i sin hela längd under antikvarisk bevakning, eftersom hela den ytan skulle tas i anspråk av exploatören. Hela schaktet skulle även grävas ner till opåverkad mark för att få en helhetsbild av hela schaktets marklager. Eftersom det dock fanns risk för underminering av kyrkstugorna, valdes istället schaktet att grävas till ett djup som ansågs vara säkert, i detta fall ca 0,5-0,6 m. För att fastställa opåverkad mark grävdes därför så många djupschakt (stickprov) som möjligt, på ställen där risken för underminering var mindre. Eftersom entreprenörens planering innebar att byte av grundstenar inte kunde påbörjas samtidigt som schaktövervakningen skedde, skulle schakt grävas som blottade markprofilen under stenarna. Pga att det rörde sig om en stor mängd grundstenar, samt risk för underminering, valdes vissa grundstenar ut. I de flesta fall sammanföll kontroll av marklager under grundstenar med grävning av djupschakt. Marklagren under dessa grundstenar blottades automatisk eftersom exploateringsschaktet och djupschaktet grävdes direkt invid stenarnas bas. Dessa ändringar av metod diskuterades med och godkändes av Länsstyrelsen.

Då potentiella kulturlager eller anläggningar framkom, stoppades schaktningen för framrensning med spade eller skårslev. Djupschaktningarna gjordes med grävmaskin och spade för att nå opåverkad mark och frilägga markprofilen. Vid tillfällen då det var svårt att komma ner till opåverkad mark, t.ex. vid förekomst av mycket sten, användes även sond för att fastställa opåverkad mark. De fynd som observerades i de omrörda kulturlagren samlades inte in eftersom de bedömdes vara massmaterial, samt inte ansågs kunna tillföra mer till tolkningen av lagren. Däremot beskrevs de i ord och relaterades till respektive schakt och lager.

Dräneringsschakten grävdes till ett djup av ca 0,5-0,6 m och djupschakten grävdes till ett djup av ca 0,55-1,3 m. Dräneringsschaktens sammanlagda längd var ca 70 m och bredden var ca 0,5-1,5 m, där det bredaste schaktet låg Ö om och längs med den andra kyrkstugan. Anledningen till att schaktet grävdes bredare här, är att ett gammalt kabelschakt innehållande två kablar påträffades. Kablarna gjorde det svårt att gå ner djupare för att kunna se lagerföljder samt skulle komma att försvåra för den planerade dräneringen. Schaktet utvidgades därför mot V, närmare kyrkstugan, men inom ramarna för den tillåtna bredden enligt Länsstyrelsen beslut. V om första och delvis andra kyrkstugan påträffades ett tätt lager med trävirke på ett djup av ca 0,6-0,85 m vilket försvårade möjligheterna att gräva ner till opåverkad mark. Efter samråd med Länsstyrelsen beslutades att djupare nedgrävning under virket inte var nödvändigt eftersom dräneringsrören ska läggas ner på ett djup av ca 0,4-0,5 m.

Dokumentationen skedde i form av beskrivning i anteckningsblock och fotografering (bilaga 4). Efter fältarbetets slut, mättes schakten in digitalt av Mecad/Norconsult (bilaga 3).

Resultat

För dräneringsschaktens, djupschaktens och grundstenarnas placering, se bilaga 3. Vid schaktens och grundstenarnas relation till respektive kyrkstuga, är stugorna numrerade från 1 till 4, där den första stugan ligger längst i S och den fjärde längst i N. Beskrivning av profil görs från markytan och neråt till opåverkad mark.

Dräneringsschakt

Mellan djupschakten (nedan) grävdes dräneringsschakten till ett djup av ca 0,5-0,6 m för att förhindra underminering av kyrkstugorna. De synliga profillagren i dessa grundare schakt

överensstämde med motsvarande lager i intilliggande djupschakt. Några observationer bör dock presenteras.

Observera att grundsten 2, 3 och 5 inte finns angivna i samband med något av djupschakten. Trots detta observerades profilen under dessa stenar, men endast till ett djup av ca 0,6 m eftersom dräneringsschaktet inte kunde grävas djupare än så utan att riskera underminering. Den del av profilen som frilades under dessa grundstenar överensstämmer med motsvarande profil i närliggande djupschakt. För grundsten 2 gäller djupschakt 10, för grundsten 3 gäller djupschakt 12 och för grundsten 5 gäller djupschakt 14.

I dräneringsschaktet på innergården, Ö om den första kyrkstugan, påträffades träplankor/stockar på ett djup av ca 0,4 m. Efter samråd med Länsstyrelsen beslutades att dessa kunde grävas bort eftersom de bedömdes vara del av de omrörda kulturlagren. För profilbeskrivning Ö om första kyrkstugan, se djupschakt 1 och 7 nedan.

Trästockar i schaktet på den S delen av innergården. Ö om första kyrkstugan, från S räknet. Accnr 2009:52:01. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Längs med hela dräneringsschaktet Ö om den andra kyrkstugan, påträffades ett gammalt kabelschakt i det aktuella schaktets Ö halva. I det gamla kabelschaktet framkom en bly/kopparkabel samt en modernare elkabel på ett djup av ca 0,55 m. Observationer av lagerföljder gjordes i schaktets V halva, se djupschakt 2, 4 och 5 nedan.

I dräneringsschaktet vid Affärgatan, V om första kyrkstugan, påträffades två bly/kopparkablar på ett djup av ca 0,25-0,4 m. Under dessa kablar observerade träplankor på ett djup av ca 0,6-0,85 m. Träplankorna förekom längs med hela första kyrkstugan och en bit in vid SV knuten av den andra kyrkstugan. För lagerbeskrivning invid trävirket, se djupschakt 10 och 12 nedan.

Virke som löper längs med schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. V om första kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:24. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 1

Djupschakt 1 grävdes i schaktet på innergården, Ö om den första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 9, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord och inslag av sten. Ca 0,35 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med inslag av tegel, slaktavfall och sparsamt med sot. Ca 0,1 m tjockt.
- Lager med grusig sand. Ca 0,1 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med inslag av tegel, glas, planglas, slaktavfall, träflis samt ett kritpipeskaft. Ca 0,35 m tjockt.
- Opåverkad mark i form av lera, på ett djup av ca 0,9 m.

Djupschakt 2

Djupschakt 2 grävdes i schaktet på innergården, Ö om den andra kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 13, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,2 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegel, porslin och slaktavfall. Ca 0,2 m tjockt.
- Lager med ljusgrå, grovkornig sand. Ca 0,04 m tjockt.
- Lager med beige, finkornig sand. Ca 0,15 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager. Ca 0,2 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,8 m.

Djupschakt 2, innergården. Ö om första kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:04. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 3

Djupschakt 3 grävdes i schaktet på innergården, Ö om den tredje kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 10 och 11, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,15 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med mycket tegel. Ca 0,4 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,55 m.

Djupschakt 4

Djupschakt 4 grävdes i schaktet på innergården, Ö och delvis i utrymmet mellan den andra och tredje kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 1, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,02 m tjockt.
- Lager med beige, siltig sand med inslag av grus. Ca 0,1 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med tegel och träbitar. Ca 0,1-0,15 m tjockt.
- Lager med ljusbeige sand. Ca 0,1-0,15 m tjockt.
- Lager med blågrå lera. Ca 0,2 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med träflis. Ca 0,15 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,7 m.

Grundsten 1 i schaktet på inngården. Mellan andra och tredje kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:07. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 5

Djupschakt 5 grävdes i schaktet på inngården, Ö om den andra kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som delvis även frilade profilen under grundsten 12, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,05 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med tegel och träflis. Ca 0,3 m tjockt.
- Lager med ljusgrå, grovkornig sand. Ca 0,05 m tjockt.
- Lager med gråbeige sand med stråk av träflis och enstaka stenar (0,3-0,4 m stora). Ca 0,25 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med mycket träflis, stenar (0,3-0,4 m stora) samt träpinnar liggande i olika riktningar. Ca 0,35 m tjockt. Stenarna i lagret ligger precis under en gammal kabel.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,0 m.

Djupschakt 6

Djupschakt 6 grävdes i schaktet på inngården, Ö om den tredje kyrkstugan, från S räknat. Schaktet uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,05 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegel och sparsamt med träflis. Ca 0,65 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med riktigt med träflis samt en skärva rödgods BII (från större kärl). Ca 0,1 m tjockt.

- Lager med grå lera med brunsvart strimma längst ner mot opåverkad mark. Ca 0,1 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,9 m.

Djupschakt 7

Djupschakt 7 grävdes på innergården, Ö om den första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 15, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord med inslag av sot, kol, tegel och sten. Ca 0,05 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med trästockar, slaktavfall, keramik, planglas, buteljglas, porslin och spik. Ca 0,35 m tjockt.
- Lager med ljusgrå lera. Ca 0,1 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med murkna träbitar, träflis, rödgods BII, tegel, buteljglas, planglas och sten. Ca 0,25 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,75 m.

Djupschakt 7, innergården. Ö om första kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:13. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 8

Djupschakt 8 grävdes vid stuglängans S kortsida, vid den första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,05 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med tegel, porslin, glas och modern spik. Ca 0,4 m tjockt.
- Lager med ljus sand. Ca 0,1 m tjockt.

- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegel. Ca 0,3-0,4 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,85-0,95 m.

Djupschakt 9

Djupschakt 9 grävdes vid stuglängans S kortsida, vid den första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,15 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegel och sten. Ca 0,2 m tjockt.
- Lager med beige, grovkornig sand. Ca 0,1 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med sparsamt med tegel samt rikligt med brunbeige sand. Ca 0,4 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med tegel och träflis. Ca 0,25 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,1 m.

Djupschakt 10

Djupschakt 10 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om andra kyrkstugan, från S räknat. Schaktet uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,05 m tjockt.
- Lager med recent fyllnadsmassa med stora tegelstycken, glasbitar och recent papperskräp. I lagret löper en blykabel med koppartråd inuti, typ mitten av 1900-tal. Ca 0,8 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med träflis. Ca 0,2 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,05 m.

Djupschakt 11

Djupschakt 11 grävdes vid stuglängans S kortsida, vid första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 16, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,15 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med träbitar och grus. Ca 0,25 m tjockt.
- Lager med beige, grovkornig sand. Ca 0,1 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med stråk av grå lera, rikligt med tegel och trästycken samt planglas och träflis. Ca 0,5 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,0 m.

Djupschakt 12

Djupschakt 12 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om första kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 14, uppvisade följande lager:

- Gråbrun lager med sand och matjord. Ca 0,2 m tjockt.
- Lager med brun sand som kan representera fyllning efter att kabel lagts ner. Ca 0,05 m tjockt.
- Lager med brun, sandig jord med inslag av tegel och sten. Ca 0,9 m tjockt. I lagret ligger bly/kopparkabel på ett djup av 0,25-0,4 m under markytan.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,15 m.

Djupschakt 12, mellan stuglängan och Affärsgatan. V om första kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:18. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 13

Djupschakt 13 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om andra kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 4, uppvisade följande lager:

- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegelstycken och sten. Ca 0,35 m tjockt.
- Lager med beige sand. Ca 0,05 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med tegel, träbitar och träflis. Ca 0,4 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,8 m under markytan vid grundstenen.

Djupschakt 13 samt grundsten 4, mellan stuglängan och Affärsgatan. V om andra kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:25. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 14

Djupschakt 14 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om tredje kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 6, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord och sand. Ca 0,2 m tjockt.
- Lager med beige, finkornig sand. Ca 0,05 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med inslag av tegel och träflis. Ca 0,45 m tjockt.
- Brunsvart, lerigt och omrört kulturlager med inslag av tegel och träflis. Ca 0,25 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 0,95 m under markytan vid grundstenarna.

Djupschakt 15

Djupschakt 15 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om tredje kyrkstugan, från S räknat. Schaktet, som även frilade profilen under grundsten 7 och 8, uppvisade följande lager:

- Lager med matjord och sand. Ca 0,1-0,2 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med inslag av gulbrun sand, tegel, grus, kol, sot och träflis. Ca 0,2 m tjockt. I botten av lagret är en trästock.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med inslag av tegel och träflis. Ca 0,5-0,6 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med inslag av beiga och svarta strieringar, tegel och träflis. Ca 0,4 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,2-1,3 m under markytan vid grundstenarna.

Djupschakt 15, mellan stuglängan och Affärsgatan. V om tredje kyrkstugan, från S räknat. Accnr 2009:52:28. © Norrbottens museum. Fotograf: Mirjam Jonsson.

Djupschakt 16

Djupschakt 16 grävdes i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan, V om fjärde kyrkstugan, från S räknat. Inga grundstenar skulle justeras under denna kyrkstuga. Schaktet uppvisade följande lager:

- Lager med matjord. Ca 0,1-0,15 m tjockt.
- Brun, omrört kulturlager med inslag av mörkbruna fläckar, tegel, sten och träflis. Ca 0,2-0,25 m tjockt.
- Mörkbrunt, omrört kulturlager med tegel, sten och träflis. Ca 0,3 m tjockt.
- Lager med beige sand. Ca 0,05 m tjockt.
- Brunsvart, omrört kulturlager med tegel och träflis. Ca 0,35 m tjockt.
- Opåverkad mark på ett djup av ca 1,0-1,1 m.

Vetenskaplig tolkning

Inga schakt uppvisade intakta kulturlager eller anläggningar/konstruktioner av högt antikvariskt värde. I princip alla schakt uppvisade dubbla omrörda kulturlager med liknande innehåll, dominerat av tegel, träflis och glas. Lagrens karaktär stämmer bra överens med observationerna som gjordes i kvarteret under förundersökningen 2008 (Jonsson 2008). De dubbla lagren representerar troligtvis planeringslager inför uppförandet av nuvarande byggnader, där man fyllt ut marken vid minst två tillfällen. Då marken också har dålig avrinning, kan man förstå varför dessa fyllningar varit nödvändiga. Eftersom de omrörda kulturlagren även förekom under de grundstenar som fanns på plats vid undersökningstillfället, kan man utgå ifrån att stenarna placerades där samtidigt som nuvarande byggnader uppfördes. De omrörda kulturlagrens innehåll består troligtvis av raseringsmassor, ev från rivna byggnader i närområdet. Träflisen indikerar att det kan röra sig om takbeklädnad och teglet kan härröra från skorstenskonstruktioner. Vid en annan förundersökning 2009 övervakades ett schakt som sträckte sig från fjärde kyrkstugans NV hörn, snett NV över Affärsgatan samt vek av mot V ytterligare några meter (Jonsson 2009a). Lagren i detta schakt stämmer relativt väl överens med lagren i de i aktuella schakten. Den enda skillnaden är att aktuell förundersökning uppvisade fler omrörda kulturlager, liggande ovanpå varandra. I övrigt innehöll de omrörda kulturlagren från båda förundersökningarna, liknande material.

Trävirket/stockarna som påträffades på innergården vid djupschakt 7 samt på V sidan om första kyrkstugan utgör troligtvis del i ovan nämnda utplaneringslager. Enligt förundersökningens grävmaskinist är det också vanligt att man placerar virke/stockar i marken där man ska placera grundstenar som en grundläggande stabilisering. Virket/stockarna V om första kyrkstugan kan även ha syftat till att utgöra underlag för Affärsgatan. Vid förundersökningen 2008 (Jonsson 2008) påträffades trästockar och plankor nära Ö och N väggen av fjärde kyrkstugan. Dessa tolkades då vara raseringsmassor som använts vid utfyllnaden av marken. Med tanke på att stockar och virke nu har påträffats på fler ställen runtom stuglängan, kan man inte utesluta att det medvetet lagts ned för att stabilisera marken under grunstenarna. Det deponerade, organiska materialet kan dock ha förvärrat områdets vattensjuka karaktär. Detta bör ev beaktas vid framtida dräneringsarbete.

Förundersökningen kan inte ge svar på de generella frågorna om Öjebyns äldsta historia. Resultatet kan inte heller ge information om fornlämningens (Raä 225) utbredning, omfattning, sammansättning och karaktär. Lagren vittnar istället om omfattande markarbeten vid problem med dränering och/eller etablering av nuvarande kyrkstugor. Det är svårt att ge en säker datering utifrån lagrens karaktär, innehåll och pga faktumet att de är omrörda. En generell bedömning är att lagrens tillkomst ligger under 1800-1900-tal med tanke på att vissa av fynden är av recent art som t.ex. modernare spik och plastskräp.

Vidare undersökningar

Trots att den aktuella förundersökningen inte resulterade i fynd av större antikvariskt värde, är det ändå viktigt att liknande exploateringar inom fornlämningen övervakas i framtiden. Undersökningar på andra platser inom kyrkstaden har tidigare uppvisat äldre lämningar. Alla tillfällen för ökade kunskaper om Öjebyns äldsta historia är värdefulla för att kunna få en överblick över platsens nyttjande och söka fylla de vetenskapliga kunskapsluckorna.

Utvärdering

I framtiden rekommenderas att entreprenör och antikvarisk fältundersökare har kontakt vid ett mycket tidigare skede. Inom det aktuella projektet kom entreprenören in under ett mycket sent skede eftersom exploatören lämnade ut uppdraget på anbud. Detta innebar att valet av entreprenör inte var klart vid tiden för upprättande av arbetsplan och tidsplanering för den antikvariska insatsen. Följden blev att snävare prioriteringar tvingades göras i samråd med Länsstyrelsen.

Luleå, 2009-11-11

Norrbottens museum

Uppdragsavdelningen

Mirjam Jonsson

Projektledare

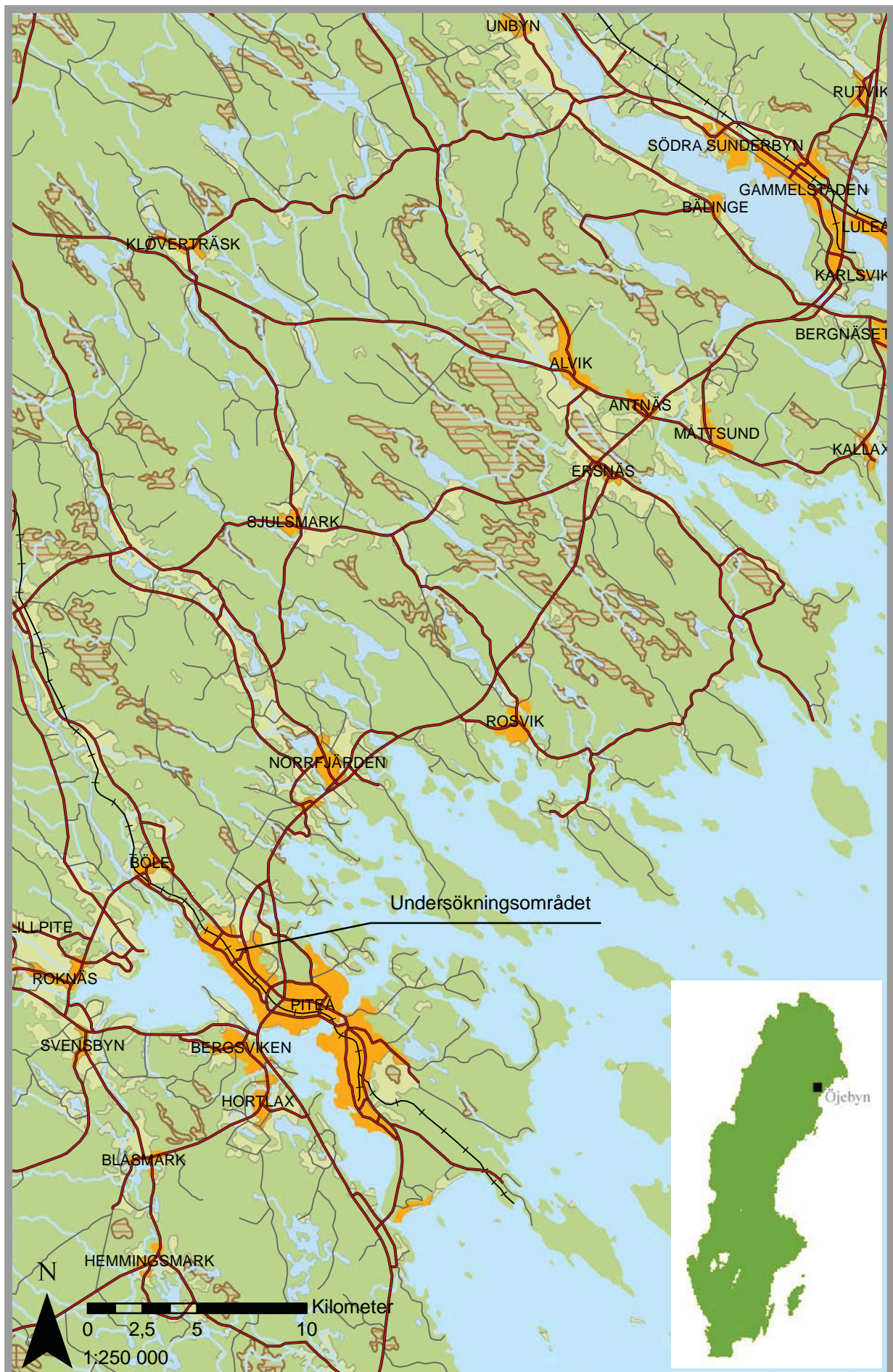
Referenser

- Arkeologi i Norrbotten. 1998. En forskningsöversikt.* Länsstyrelsen i Norrbottens län. Rapportserie 14/1998. Luleå.
- Cederlund, J. Valfrid (1951). *Öjebyn i centrum. Hembygdsbok för Piteå stad, Piteå, Hortlax och Norrfjärdens socknar.* Eget förlag, Norrfjärden.
- Jakobsson, Anna & Lindgren, Åsa (2006). *Rapport. Arkeologisk besiktning/förundersökning. Öjebyns kyrkstad, Raä 225, Piteå sn, Norrbottens län, Västerbotten.* Dnr 344-2005. Norrbottens museum, Luleå.
- Jonsson, Mirjam (2008). *Rapport. Arkeologisk förundersökning. Öjebyns kyrkstad. Raä 225, stadskulturlager från medeltid och nyare tid, Öjebyns kyrkstad, Piteå socken och kommun, Västerbottens län, Norrbottens län.* Rapportserie 2008:12. Norrbottens museum, Luleå.
- Jonsson, Mirjam (2009a). Rapportmanus. Dnr 179-2009. Norrbottens museum, Luleå.
- Jonsson, Mirjam (2009b). Rapportmanus. Dnr 170-2009. Norrbottens museum, Luleå.
- Lindgren, Åsa (2000a). *Rapport. Arkeologisk förundersökning/schaktkontroll. Kyrkogårdsvägen, Öjebyns kyrkby, Raä 225, Piteå socken, Norrbottens län.* Dnr 1998/0712. Norrbottens museum, Luleå.
- Lindgren, Åsa (2000b). *Rapport. Arkeologisk förundersökning/schaktkontroll. Borgarevägen. Öjebyns kyrkby, medeltida kulturlager, Raä 225, Piteå socken, Norrbottens län.* Dnr 1998/0738. Norrbottens museum, Luleå.
- Lindgren, Åsa (2000c). *Rapport. Arkeologisk förundersökning/schaktkontroll. Arnemarksgatan. Öjebyns kyrkby, Raä 225, Piteå socken, Norrbottens län.* Dnr 1998/0739. Norrbottens museum, Luleå.
- Lundgren, Helge (1997). 'Piteå församlings kyrka och kyrkstugor' i *Dokumentation av Öjeby Kyrkstad. Aluprojekt april-nov 1997.* Projektledare Vanja Lövgren. Studieförbundet vuxenskolan och Piteå museum, Piteå.
- Lundholm, Kjell (1978). *Öjebyn förr och nu. En norrbottensk kyrkplats och dess historia.* Norrbottens museum, Luleå.
- Lövgren, Vanja (1997). 'Kyrkostaden i Öjebyn' i *Dokumentation av Öjeby Kyrkstad. Aluprojekt april-nov 1997.* Projektledare Vanja Lövgren. Studieförbundet vuxenskolan och Piteå museum, Piteå.
- Peterson, Maria (1992). *Rapport. Arkeologisk förundersökning av kulturlager. Kv Gästgivaren, Öjebyn, Piteå sn, Västerbotten, Norrbottens län 1990.* Dnr 424/92. Norrbottens museum, Luleå.
- Wallerström, Thomas (1986). *Rapport. Arkeologisk provundersökning. Kv Bagaren, Öjebyn, Piteå landsförsamling, Västerbotten, Norrbottens län.* Dnr 604/88. Norrbottens museum, Luleå.
- Wallerström, Thomas (1997). *Rapport. Arkeologisk undersökning. Raä 348 m.m, Kyrkoval-len, Öjebyn. Piteå socken, Västerbotten, Norrbottens län.* Dnr 1997/0704. Norrbottens museum, Luleå.

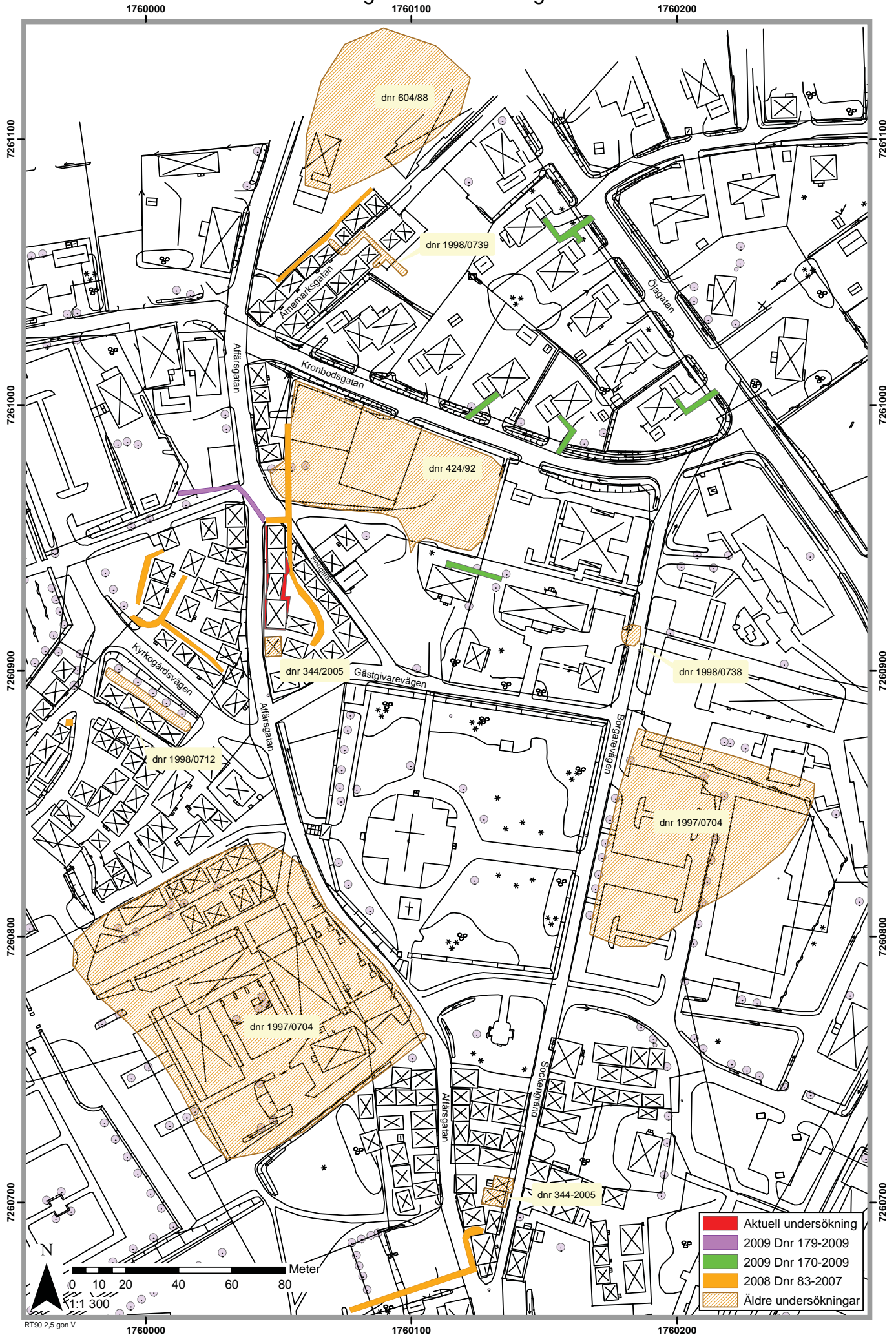
Bilagor

1. Översiktskarta och nationell karta
2. Tidigare undersökningar
3. Planritning, undersökningsschakt
4. Fotolista

Översiktskarta och nationell karta

Tidigare undersökningar

- Aktuell undersökning
- 2009 Dnr 179-2009
- 2009 Dnr 170-2009
- 2008 Dnr 83-2007
- Äldre undersökningar

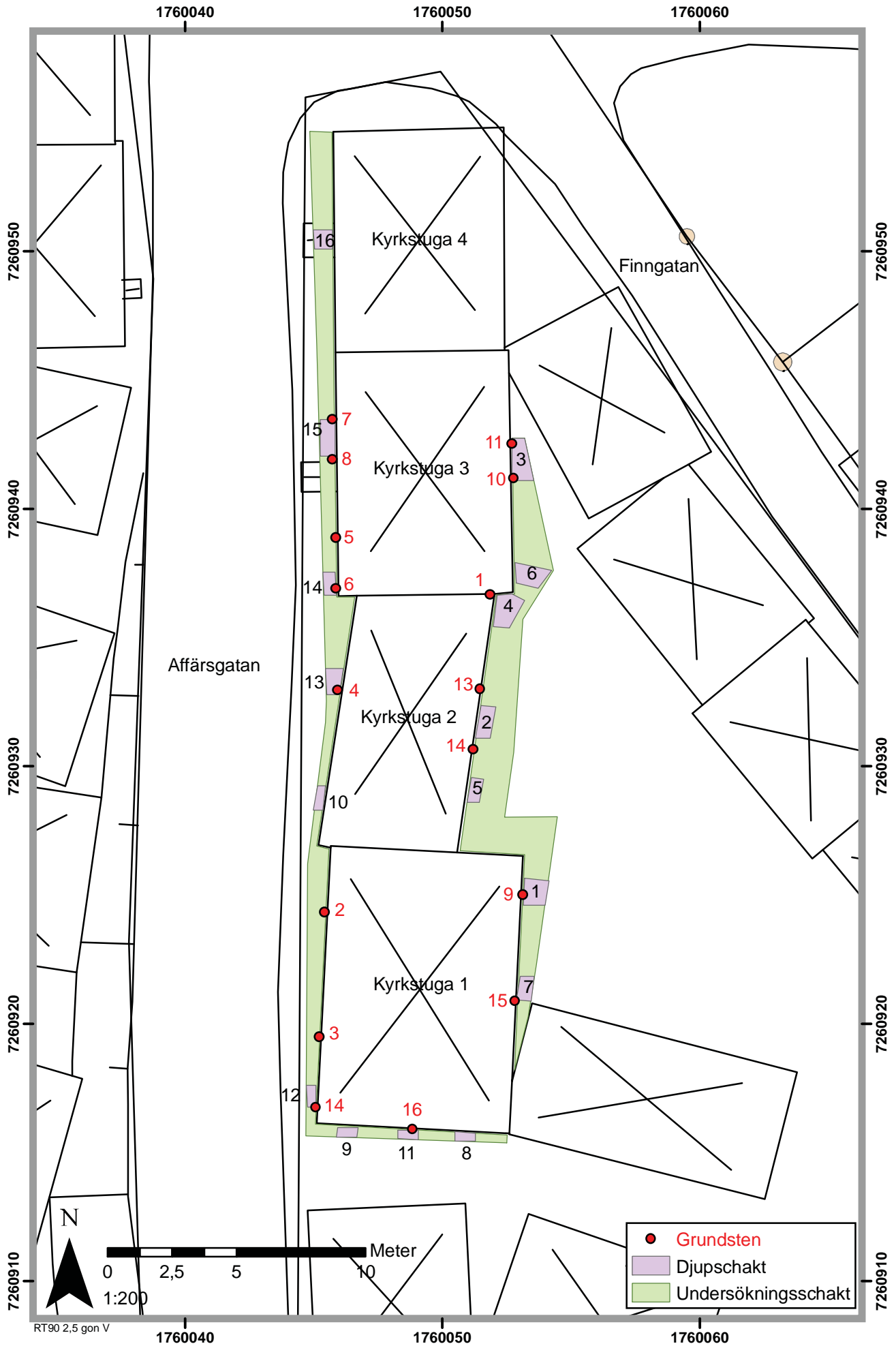
RT90 2,5 gon V

1760000

1760100

1760200

Planritning undersökningsschakt

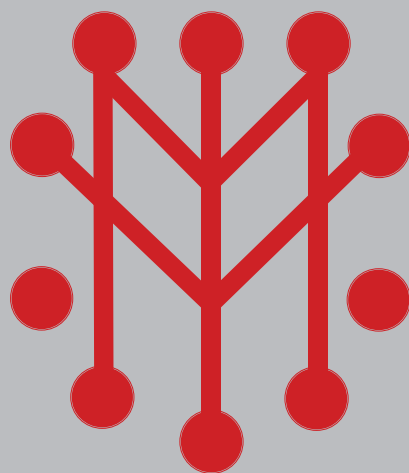
Fotolista

Förundersökning i form av schaktövervakning. Fastighet Kyrkovallen 1:1, Öjebyns kyrkstad, Piteå socken och kommun, Västerbottens landskap, Norrbottens län.

Förtydligande: Foton med fetmarkerat acc nr förekommer i rapporten.

Acc nr	Motiv & kommentarer	Från	Fotograf	Datum
2009:52:01	Trästockar i schaktet på den S delen av innergården, schaktets första 4 m. Vid första kyrkstugan, från S räknat. Bildserie fr S, bild 1 av 2.	Ö	MJ	2009-06-29
2009:52:02	Trästockar i schaktet på den S delen av innergården, schaktets första 4 m. Vid första kyrkstugan, från S räknat. Bildserie fr S, bild 2 av 2.	Ö	MJ	2009-06-29
2009:52:03	Djupschakt 1, innergården. Vid första stugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-06-29
2009:52:04	Djupschakt 2, innergården. Vid andra stugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-06-29
2009:52:05	Frida och liten grävmaskin på 0,9 ton.		MJ	2009-06-29
2009:52:06	Djupschakt 4, innergården. Vid tredje kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-06-29
2009:52:07	Grundsten 1 i schaktet på innergården. Mellan den andra och den tredje kyrkstugan, från S räknat.	SÖ	MJ	2009-06-30
2009:52:08	Djupschakt 6, innergården. Vid tredje kyrkstugan, från S räknat.	SÖ	MJ	2009-06-30
2009:52:09	Schakt i N delen av innergården. Vid tredje kyrkstugan, från S räknat.	S	MJ	2009-06-30
2009:52:10	Schakt på innergården. Vid andra stugan, från S räknat.	N	MJ	2009-06-30
2009:52:11	Schakt i S delen av innergården. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	N	MJ	2009-06-30
2009:52:12	Slutet på schaktet i den S delen av innergården. På bilden syns det ca 0,7 m breda utrymmet mellan den första kyrkstugan, från S räknat, och en intilliggande kyrkstuga som inte ska genomgå byte av grundstenar.	N	MJ	2009-06-30
2009:52:13	Djupschakt 7, innergården. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-06-30
2009:52:14	Djupschakt 8, stuglängans S kortsida. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	N	MJ	2009-06-30
2009:52:15	Djupschakt 11, stuglängans S kortsida. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	S	MJ	2009-07-01
2009:52:16	Djupschakt 9, stuglängans S kortsida. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	S	MJ	2009-07-01
2009:52:17	Schaktet längs med stuglängans S kortsida. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-07-01
2009:52:18	Djupschakt 12, mellan stuglängan och Affärgatan. Vid första kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-01
2009:52:19	Schakt mellan stuglängan och Affärgatan, S delen av schaktet.	S	MJ	2009-07-01
2009:52:20	Detalj, kablage i schakt mellan stuglängan och Affärgatan, S delen av schaktet.	S	MJ	2009-07-01
2009:52:21	Detalj, virke som troligtvis utgör underlag för grundstenar eller väg. Schaktet mellan stuglängan och Affärgatan, knuten mellan första och andra kyrkstugan från S räknat.	N	MJ	2009-07-01
2009:52:22	Detalj, virke som löper snett under grundsten 2. Schaktet mellan stuglängan och Affärgatan, framför första kyrkstugan, från S räknat.	N	MJ	2009-07-01
2009:52:23	Detalj, virke som löper längs med schaktet mellan stuglängan och Affärgatan. Framför första kyrkstugan, från S räknat.	N	MJ	2009-07-01
2009:52:24	Detalj, virke som löper längs med schaktet mellan stuglängan och Affärgatan. Framför första kyrkstugan, från S räknat. På bilden syns även grundsten 3.	N	MJ	2009-07-01
2009:52:25	Djupschakt 13 samt grundsten 4 i schaktet mellan stuglängan och Affärgatan. Framför den andra kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-01

2009:52:26	Djupschakt 14, i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Vid S änden av andra kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-01
2009:52:27	Schakt mellan stuglängan och Affärsgatan. Mellan andra och tredje kyrkstugans mitt, från S räknat.	S	MJ	2009-07-01
2009:52:28	Djupschakt 15, mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför tredje kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-01
2009:52:29	Djupschakt 16, mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför fjärde kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-01
2009:52:30	Grundsten 3 i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför första kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-02
2009:52:31	Grundsten 2 i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför första kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-02
2009:52:32	Grundsten 4 i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför andra kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-02
2009:52:33	Grundsten 5 (vänstra) och 6 (högra) i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför S änden av tredje kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-02
2009:52:34	Grundsten 7 (vänstra) och 8 (högra) i schaktet mellan stuglängan och Affärsgatan. Framför N änden av tredje kyrkstugan, från S räknat.	V	MJ	2009-07-02
2009:52:35	Grundsten 9 i schaktet på innergården. Framför N delen av första kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-07-02
2009:52:36	Grundsten 10 (vänstra) och 11 (högra) i schaktet på innergården. Framför tredje kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-07-02
2009:52:37	Grundsten 12 (vänstra) och 13 (högra) i schaktet på innergården. Framför andra kyrkstugan, från S räknat.	Ö	MJ	2009-07-02

Norrbottnens museum
Box 266, Storgatan 2, 971 08 Luleå
Telefon 0920-24 35 02
Fax 0920-24 35 60
norrbottnens.museum@nll.se
www.norrbottnensmuseum.se